

[Auken.]

sigtet opbygning af lagrene. Baggrunden herfor er og var en svigtende total efterspørgsel i de vestlige økonomier parret med en voksende opsparingstilbøjelighed affødt af en større forsigtighed i lyset af den truende nedgangskonjunktur.

Resultatet kender vi kun alt for godt i dag: det er de internationalt store lagre, det er nedgangen i investeringerne, det er faldet i det internationale økonomiske samkvem. Må jeg i parentes sige, at forespørgeren og hans parti jo har gjort sig til talsmand for en yderligere reduktion af samkvemmet internationalt og tror, at man kan løse problemerne gennem iværksættelse af omfattende importreguleringer. Jeg tror, at virkningen, selv om det selvfølgelig ikke er forespørgerens hensigt med den slags tanker, vil være at bombe dansk økonomi tilbage til stenalderen.

Et andet og måske det mest karakteristiske træk ved den krise, vi er inde i i øjeblikket, er den voldsomt stigende arbejdsløshed, som i de fleste vestlige lande betyder, at hver tolvte arbejdssøgende ikke kan få arbejde. Denne krise viser noget om sårbarheden af det økonomiske system, som vi har opbygget. Der kan ofte være noget næsten korthusagtigt over den reaktion, hvormed vestlige økonomier reagerer på udefra kommende kriser. Det understreger for socialdemokratiet, at en af vanskelighederne, når kriser melder sig, i samfundenes mulighed for at reagere over for kriserne er, at vi ikke har de tilstrækkelige redskaber, det tilstrækkelige værktøj, den tilstrækkelige modstandsdygtighed i form af et stærkt samfund til at imødegå også de udefra kommende kriser, og jeg vil her pege f. eks. på tankerne om økonomisk demokrati. Der er for os ingen tvivl om, at havde vi haft økonomisk demokrati, ja, så havde vi også haft et redskab, der ville have været nyttigt i den nuværende situation.

Men nu har vi altså arbejdsløsheden, og det er denne voldsomme arbejdsløshed, som vi skal diskutere her i dag, der er krisens mest iøjnefaldende, men også mest uheldige og mest uacceptable kendetegn. Det er for mennesket, som ikke kan få brugt deres arbejdskraft, en tragedie, og det er samfundsøkonomisk helt uholdbart, at man på den måde spilder muligheder for en videre

udvikling af samfundet. Men som også statsministeren var inde på, er der jo ikke kun internationale forudsætninger, der er også nogle hjemlige forudsætninger, nogle nationale forudsætninger for et endnu højere ledighedsniveau i de enkelte lande, end hvad der, havde jeg nær sagt, havde været strengt nødvendigt som følge af de udefra kommende påvirkninger.

Det økonomiske råds formandskab fremhæver i deres redegørelse, at en medvirkende årsag til krisens store omfang har været en forkert økonomisk-politisk reaktion i de enkelte lande over for krisen. Man lyttede ikke til advarslerne om den truende arbejdsløshed, man definerede simpelt hen det økonomisk-politiske problem helt forkert. Man troede, at hovedproblemet alene var inflationen, og derfor bremsede man, og derfor skar man ned, hvor man burde have bygget op, hvor man burde have gjort ting for at imødegå arbejdsløsheden, inden den nåede sit faretruende omfang; hvor man burde have grebet krisen i opløbet, førte man tværtimod en økonomisk politik, der forstærkede krisens forløb.

Dette gælder beklageligvis også Danmark. Som statsministeren med rette fremhæver, forsømte den tidligere regering — og jeg skal ikke sige, det var af ond vilje, men bare, at det var en forkert opfattelse fra den tidligere regerings side — at tage arbejdsløsheden tilstrækkelig alvorligt. Man overhørte advarslerne, og man førte en forkert politik, og det er vel én — jeg siger med vilje kun én — af de vigtigste årsager til, at forløbet i Danmark er blevet så nedslående, som tilfældet er, med den rekordagtige arbejdsløshed, vi har, med den særlige byggekriser, vi har, med den ungdomsarbejdsløshed, med den ledighed for mange ældre ude på arbejdsmarkedet osv., som vi er vidne til, den arbejdsløshed, som vel ikke mindst rammer kvinderne.

Vismændene fremhæver, at man i en lang række lande valgte at give sig i kast med problemerne med det samme, altså til forskel fra Danmark. Der nævnes Sverige, Norge, Østrig og Holland som eksempler herpå. At man i disse lande, fremhæver vismændene, har klaret situationen betydelig bedre, end tilfældet har været i Danmark. Vores naturlige beskedenhed gør det vanskeligt for os at sige, at én af forskellene